

V NOVI OBLEKI

Tiskarna Graphart, v kateri se že 20 let tiska tudi naš tednik, se je na začetku tega meseca preselila v nove, za svojo dejavnost vsekakor primernejše in udobnejše prostore. Ti so na drevoredu D'Annunzio (vedno v Trstu). Ob tej priložnosti je korenito spremenila dosednji način dela in se med drugim odločila za uvedbo sodobne tehnologije, ki obstaja zlasti v tako imenovanem offsetnem tisku. To predvsem pomeni, da v delovnem procesu ne prihaja več v poštev svinec (in vse, kar je z njim v zvezi).

Nove tehnologije ne poznam natančno, a že dolgo vem, da pomeni revolucijo v tiskarstvu, ki edina ima na tem področju prihodnost.

Kakorkoli že, moram odkrito priznati, da mi je v tem trenutku težko pri srcu. Naj si še tako vztrajno skušam dopovedati, da so novi tehnološki procesi nekaj nujnega tudi v tiskarstvu in da sodi Gutenbergova tehnika v muzej, se mi kljub temu toži po starih tiskarnah in po vsem, kar spada vanje. Pogrešal bom šklopotanje linotajpov, ki so pomenili uvod v tiskarski proces, in glas na videz ogromnega, skoraj strah vzbujajočega stroja, iz katerega neder je v enakomernih presledkih prihajal končni proizvod: časopis.

Skoraj štiri desetletja so minila, odkar sem vsaj enkrat tedensko spremljal zaključno fazo rojevanja lista, vendar lahko rečem, da mi v tiskarni ni nikdar šel na živce njen ropot, saj sem imel občutek, da poslušam koncert, tolikšno je bilo verjetno pričakovanje na rojstvo nove številke lista.

Kot pri vsakem delu so tudi pri tem seveda pomembni ljudje in ne toliko stroji. In res sem med dolgoletnim obiskovanjem tiskarne imel priložnost spoznati celo vrsto naravnost odličnih slovenskih tiskarskih mojstrov, ki se jih ob tej priložnosti želim izrecno spomniti, med temi nekaterih tudi imensko, saj so bili nepogrešljivi in naravnost bistveni dejavniki v procesu nastajanja našega tednika.

Tako so mi še vedno živo pred očmi liki pokojnih mojstrov Šta-

Drago Legiša

Z nedeljske proslave ob 61-letnici ustrelitve bazoviških junakov

»Tudi od nas je odvisno, da niso padli zaman!«

Martin Breclj

Nadvse številna udeležba pred spomenikom na bazovski gmajni v nedeljo, 8. t.m., je tudi letos dokazala, da so duh in vrednote, za katere so pred 61 leti padli Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič še vedno žive med nami. Slavnostni govorniki so bili tokrat pesnik Boris Pangerc, predstavnik italijanskega antifašističnega zdru-

ženja borcev (ANPPA) dr. Sergio Minuttillo ter družbeno-politični delavec Martin Breclj. Udeležence je v imenu Odbora za proslavo bazoviških junakov pozdravil Odo Kalan, kot predstavnik nove slovenske vlade pa je bil na tej slovesnosti prisoten minister za informiranje Jelko Kacin. Za svečano vzdušje pred spomenikom so z ubranim petjem poskrbeli člani Tržaškega okteta.

Zaradi bistveno spremenjenih razmer v matični domovini je bila vsebina letošnje proslave nekoliko drugačna kot prejšnja leta. Razvidno je bilo, da je prišlo do nekakšnega prevrednotenja idealov, za katere so padli štirje slovenski fantje. Boris Pangerc je v svojem posegu med drugim rekel, da je bazoviški spomenik v naši zgodovini nekakšen temeljni kamen, na katerem so zapisane »prve črke samostojne Slovenije«. Govornik se je med drugim vprašal, zakaj ni bil doslej 6. september, dan ustrelitve junakov,

še proglašen za slovenski narodni praznik. Njihova žrtev, ki je temelj za današnje in jutrišnje slovenstvo, bi zaslužila to priznanje.

Dr. Sergio Minuttillo je v svojem posegu predvsem dejal, da je ustrelitev štirih bazoviških junakov eden najbolj tragičnih, a slavnih trenutkov zgodovine Primorske v boju proti fašistični diktaturi. Spomin nanje in na vse tiste, ki so žrtvovali svoje življenje za demokratične vrednote, je treba danes počastiti s tem, da si vsak po svojih močeh prizadeva za uresničitev temeljnih občečloveških idealov kot so svoboda, pravica do samoodločbe narodov, mir, spoštovanje in zaščita manjšin, nedotakljivost meja...

Nadvse zanimiv je bil poseg zadnjega govornika Martina Breclja. Med drugim je rekel: »Sen bazoviških junakov se ni povsem uresničil. Jugoslavija, na katero so se sklicevali še ob smrtni uri, se je le delno uveljavila. S časom se

HRVAŠKA BIJE BOJ ZA OBSTANEK

Hrvaška bije v teh tednih življenjski boj za obstanek, za pravno državo, za demokracijo in za celovitost svojega ozemlja, ki ji ga skušajo odvzeti velikosrbski skrajneži.

Kdor je v teh dneh obiskal Hrvaško, se zaustavi v predelih, ki jih vojna vihra še ni zajela, bo le z težavo posvojil oznake, ki jih hrvaška televizija, radio in dnevniki nalagajo nasprotni strani. To so: domači srbski separatisti, četniki, teroristi, pa še srbski morilci, ki so na Hrvaško pri-

SAŠA RUDOLF

šli iz ožje Srbije in drugih predelov nekdanje Jugoslavije. Končno je tu še srbsko-boljševiško-okupatorska vojska.

Na prvi pogled bi zgledalo, da gre za medijsko vojno, posploševanje pojmov, za obrekovanje. Toda marsikdaj, pojma seveda ne gre posploševati, oznake držijo.

Kdor je videl, dovolj so že televizijski posnetki in fotografije, razmrčena trupla pobitih kmetov v vzhodni Panoniji, kdor je slišal za klanje ranjenih gardistov in hrvaških policistov, bo pritrdil, da gre za nečloveš-

ka dejanja, ki jih lahko zagreši le pokvarjen človek pod vplivom droge in alkohola.

In kdor je prisostvoval bombardiranju letal, topov in raket zemlja-zemlja, ko so izstrelki padali na mestna središča, na šole, bolnišnice, otroške vrtce, stanovanjske bloke, cerkve in zgodovinske spomenike, bo pritrdil, da častnik, ki je dal povelje za ogenj, ni bil priseben.

Dokazov o takih in podobnih zločinih ne manjka. Spomnimo naj le na letalski raketni ogenj proti bolnišnici, filmski posnetek, ki je obšel ves svet. Pilot ni le streljal proti bolnišnici, ki je imela na strehi ogromen in torej dobro vidljiv rdeči križ, streljal je na bolnišnico, kjer so se zdravili fizično in psihično prizadeti otroci, človeška bitja, ki jih je usoda sama brez krivde kaznovala in prikrajšala. Pilot jim je v hipu odvzel še tisto malo, kar so imeli, mir in dom.

V takem ozračju, pod težo takšnih izkušenj, je prav gotovo težko dati objektivno sliko dogajanja.

Brez dvoma je hrvaška milica večkrat izzvala vojsko, jo provocirala. Toda odgovor oboroženih sil je bil preti-

ran, celo nacifašisti med drugo svetovno vojno niso uporabljali takih metod. En sam primer: Petrinja. Na vojašnico je padla granata, nihče točne ne ve, kdo jo je sprožil. Takoj zatem je iz vojašnice odpeljalo devet tankov v središče mesteca in pričelo streljati s topovi in mitraljezi. Škoda, da ne omenimo človeških življenj (ubita sta bila tudi dva otroka), presega sto milijard lir. Vse to za eno samo granato, ki so jo morda sprožili srbski separatisti.

Kljub temu pa vojaški vrh z Adžićem in Kadijevićem vztrajno trdi, da vojska ni nikdar odprla ognja prva. Kaj to pomaga, če s povračilnim nastopom razsuje mesto.

Tudi Makedonija se je odločila za referendumom za neodvisnost. Tako se je odprla nova fronta na jugu bivše Jugoslavije. Vznemirljiva pa je vest, ki je soupadala z objavo končnih rezultatov makedonskega referenduma, to je napoved sestanka v Atenah med grško, bolgarsko in srbsko vlado. Razpravljali naj bi o položaju na Balkanu, znano pa je, da imajo prav te tri države od vedno pretenzije do Makedonije.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 15. septembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Dreček in trije maršovci.« (Vid Pečjak) 2. del; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Na počitnice; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika. NEDELJSKO POPOLDNE: 14.10 Boris Kobal in Sergej Verč: »Satirični kabaret 1991.«; 16.30 Boris Pahor: »V labirintu.« Roman. 7. in zadnji del (ponovitev).

■ PONEDELJEK, 16. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Otroški kotiček: »Glasbeni vrtljak.« Priprava Zlata Jurin; 9.30 Grazia Deledda: »Golobje in jastrebi.« Roman. 1. del (ponovitev); 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenska lahka glasba; 12.40 Naši zbori: moški zbor Fantje izpod Grmade vodi Ivo Kralj; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Narodnozabavna glasba; 13.40 Za smeh in dobro voljo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Obvezna smer: vzhod; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ TOREK, 17. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Grazia Deledda: »Golobje in jastrebi.« Roman. Radijski oder. 2. del; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 »Namaste, Sargamata.« (Dušan Jelinčič); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Usodni karakter; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ SREDA, 18. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Grazia Deledda: »Golobje in jastrebi.« Roman. 3. del; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenska lahka glasba; 12.40 Tržaški oktet v gledališču Miela v Trstu; umetniški vodja: Aleksandra Pertot; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.35 Človek v mejnih situacijah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Dvojezičnost in identiteta; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ ČETRTEK, 19. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Literarne podobe: Zgodbe o revijah; 9.30 Grazia Deledda: »Golobje in jastrebi.« Roman. 4. del; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Razglednice iz Srednje Amerike; 12.40 Glas harmonike; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika.

■ PETEK, 20. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.30 Grazia Deledda: »Golobje in jastrebi.« Roman. 5. del; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenska lahka glasba; 12.00 Nazaj k naravi; 12.40 Z lanskega tekmovanja Naša pesem v Mariboru: akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Narodnozabavna glasba; 13.40 Doživljati rojstvo; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.20 Znani ansambli; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

■ SOBOTA, 21. septembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Otroški kotiček. Hans Christian Andersen: »Slavec«; 9.30 Grazia Deledda: »Golobje in jastrebi.« Roman. 6. in zadnji del; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Koncert Glasbene matice v Kulturnem domu v Gorici. Tenorist Dušan Kobal, pianist Hilarij Lavrenčič; 11.30 Slovenska lahka glasba; 12.00 Muzeji pri nas; 12.40 Z naših festivalov; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Drobtnice. Piše Jelka Cvelbar; 15.00 Prgišče neba. Oddaja o Indijancih; 16.00 Debelost in akupunktura; 17.00 Poročila in kulturna kronika.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Oglaš: Publist d.o.o.; Trst, ul. Montecchi 6; tel. 040/7796611.

Tisk: Tiskarna Graphart, Trst, viale G. D'Annunzio 27/E, tel. 040/772151.

Tudi od nas je odvisno...

Slovenski skavti ob spomeniku štirih padlih junakov v Bazovici.

je izkazala za pretesno kletko za vse, ki so v njej, za tvorbo, ki jo je treba prerasti, in to v interesu vsakega posameznega naroda v njej, kakor tudi za doseg boljših odnosov med njimi ter med njimi in sosedu. Sicer pa ne more biti dvoma, kje bi danes bazoviški junaki iskali rešitev slovenstva, kako bi se opredelili v spopadu

Brezigar o slovenski televiziji

Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je v začetku tega meseca postavil deželnemu odboru vprašanje glede slovenskih televizijskih programov. Minister za pošto in telekomunikacije, piše v vprašanju, je poslal deželi načrt o razdelitvi radiotelevizijskih frekvenc pod pogojem, da dežela izreče svoje mnenje v roku 30. dni. Upoštevač obvezo deželnega odbora, da bo zagotovil dosledno izvajanje člena 10 zakona št. 103 iz leta 1975, ki določa uvedbo slovenskih televizijskih programov za našo manjšino v deželi Furlaniji-Juljski krajini, želi Bojan Brezigar izvesti predvsem troje. Prvič, če načrt pristojnega ministra predvideva tudi dodatne frekvence za televizijske programe v slovenskem jeziku, drugič — če ni tako — kaj namerava storiti dežela, da bi končno prišlo do konkretne uresničitve zgoraj omenjenega zakona in zadnjič, kaj namerava narediti deželna vlada, da bi v najkrajšem času zagotovila svojim prebivalcem slovenske narodnosti televizijske programe v materinem jeziku.

med slovensko demokracijo in tanki...« Breclj je v svojem govoru opozoril tudi na revanšistične težnje nekaterih italijanskih političnih krogov, ki zahtevajo »stare meje«, in zaključil z mislijo, da Slovenci v Italiji »ne bi smeli zamujati tega časa velikih sprememb, še zlasti ker ne moremo biti zadovoljni z našim dosedanjim položajem. V tej državi smo že dolgo,« je dejal Breclj, »nekateri vse od leta 1866, drugi pa — čeprav z raznimi presledki — najmanj od leta 1918. In vendar še danes nimamo urejenega niti osnovnega pravnega statusa, še več, kot že rečeno, razdeljeni smo v razrede in podrazrede, pa še tistih nekaj pravic, ki smo si jih v preteklosti priborili, so tarča nenehnih napadov. Osnovno vprašanje, s katerim bi se morali Slovenci v Italiji v tem prelomnem zgodovinskem trenutku resno soočiti, je prav to: kako je mogoče in zakaj nam je uspelo tako malo doseči od tega, kar sami menimo, da bi nam pritkalo po pisanih in nepisanih postavah? Seveda je prav, da trkamo na prsi osrednjim državnim in krajevnim oblastem, ne bi pa si smeli zakrivati, da odločilen delež odgovornosti za naš nezavidljivi položaj nosimo sami, in to tudi in predvsem s svojo dosedanjjo politično (ne)organiziranostjo in (ne)nastopanjem.«

»Čas je,« je svoj poseg zaključil Martin Breclj, »da si osvobodimo od tragično zapeljivih prividov preteklosti pogledamo prijazneje v oči, da ne vztrajamo na poteh, ki so se pri nas in pri drugih izkazale za slepe, da vzpostavimo enotnost, ki jo resnično omogoča le demokracija, da odločneje vzamemo svojo usodo v lastne roke — da se ne bi iz leta v leto vračali pred ta vedno enako skromen spomenik enako razkropljeni, potrti in sprti. Naj v nas zaživi nekaj ognja Bidovca, Marušiča, Miloša in Valenčiča. Tudi od nas je še odvisno, da niso padli zaman!«

(hj)

VILENICA 91

Letošnja Vilenica je kljub množični prisotnosti in kljub uspešnosti vseh prireditev potekala z nekoliko grenkim priokusom. Pesniki in pisatelji iz srednjeevropskih držav niso mogli mimo dramatičnih dogodkov na Hrvaškem. Nekateri avtorji s tega področja se srečanja niso mogli udeležiti, in je tako tudi ta pomembna prireditev posredno občutila vojno dogajanje. Nagrajenec letošnje 6. Vilenice je poljski pesnik Zbigniew Herbert. Gre za sodobnega evropskega pesnika, ki v svojih delih razmišlja o usodi malih zatitih ljudstev in narodov. Kristal Vilenice je prejel slovaški esejist madžarske narodnosti Grendel Lajos za zgodbo Šale Onirizma. Celotna letošnja Vilenica je bila zelo dobro obiskana. Prireditve so se začele v četrtek, 5. sept., ko je bila v sežanskem gledališču na sporedu celodnevna razprava o Vlogi pesnikov v sodobnem času. V četrtek in petek zvečer pa sta potekala srednjeevropska literarna večera, prvi v Sežani, drugi pa v enkratnem okviru ob repntabrski cerkvi. Številno občinstvo je imelo prilžnost poslušati literarna dela v sedmih evropskih jezikih. Sledila je prisrčna družabnost. Vilenica se je slavnostno zaključila v vileniški jami s podelitvijo nagrade in s slavnostnim govorom predsednika slovenskih pisateljev Danetom Zajcem.

(DAR)

V novi obleki

varja in Pegana ter kot ura natančnega Kolwitza, da ne omenjam zadnjega dolgoletnega sodelavca Švaba, čigar delovni prostori pri Sv. Jakobu so v marsikaterem trenutku predstavljali oazo miru, ki je tako potreben za časnikarsko delo. Omenjenim mojstrom kot tudi vsem drugim, s katerimi sem sodeloval, naj gre s tega mesta moj prisrčni in iskreni »hvala« z zagotovilo, da sem in bom ponosen, da sem lahko z njimi delal.

Z današnjo številko se torej Novi list predstavlja bralcem v novi obleki. Kakšna bo, v tem trenutku še ne vemo ne pisci ne tiskarji, zagotavljamo pa, da se bomo vsi po svojih močeh trudili, da bo dostojna. Kar zadeva vsebino, pa menim, da je ne moremo in ne smemo bistveno spreminjati, saj bi v tem primeru tvegali, da bi naš list izgubil razlog za obstoj.

BREDa SUSIČ O PRVEM MLADINSKEM TABORU NA OPČINAH

Lepa izkušnja za organizatorje in udeležence

Breda Susič

Od 28. do 30. avgusta je v parku Finžgarjevega doma na Opčinah pri Trstu potekal prvi mladinski tabor z zvenečim naslovom: »Slovenski Diogen po evropskem Babilonu«, ki ga je priredil Mladinski odbor pri Slovenski prosveti iz Trsta. Srečanja so se udeležili tudi predstavniki z Goriškega, iz Koroške, Slovenije in zdomstva. Prireditelji so tabor v celoti posvetili aktualnim temam, precej prostora pa so odmerili tudi družabnosti, saj je bil prvi namen tega tabora predvsem spoznavanje med slovenskimi sovrstniki od vsepovsod, vzpostavitev prijateljskih vezi, ki so nujne tudi za bodoče medsebojno sodelovanje.

O poteku, uspehu in tudi organizacijskih težavah smo se pogovorili z mlado članico Mladinskega odbora pri Slovenski prosveti Bredo Susič.

Letos je prvič prišlo do organizacije podobnega srečanja, neke vrste »Drage za mlade«. Kolikšen je bil po vašem uspeh tega mladinskega tabora in kako ste prireditelji zadovoljni z odzivom udeležencev?

Vtisi, ki sem jih odnesla s tega srečanja, so zelo pozitivni. Ta mladinski tabor je bil za nas nova izkušnja, saj smo prvič organizirali nekaj takega. Reči moram, da je vse potekalo tako, kot smo si zamislili. Tudi odziv, ki smo ga zabeležili pri publiku, je bil, po mojem, zelo dober. Naša predavanja so vzbudila zanimanje pri poslušalcih. Tudi udeležba je bila zadovoljiva. Več ljudi sploh nismo pričakovali. Zadovoljna sem tudi, ker nam je uspelo ustvariti prijateljske vezi z našimi rojaki od vsepovsod, kar je bil navsezadnje tudi eden poglobitvinih ciljev te pobude. Osebnostno sem zadovoljna tudi zato, ker smo se or-

ganizatorji dobro razumeli med sabo. Bilo je res lepo delati skupaj.

Se ti zdi, da ste imeli pri izbiri tem predavanj srečno roko?

Imela sem vtis, da so bili vsi udeleženci zadovoljni s temami, ki smo jih izbrali. Nekateri so tudi izrecno pohvalili program. Zanimivo in koristno je bilo tudi naše delo po skupinah. Po vsakem predavanju so se namreč udeleženci zbrali po skupinah, ki so bile mešane (v njih so bili namreč sovrstniki od vsepovsod). Skupaj smo se tako pogovorili o posameznih predavanjih in vsakdo je informacije, ki jih je dobil, postavil v konkretno situacijo, v kateri živi. Delo po skupinah je bilo izredno koristno tudi zato, ker smo se udeleženci tako bolje spoznali med sabo.

Slišali smo, da ste imeli nekaj težav z organizacijo, saj znani sociolog Veljko Rus, ki bi bil moral govoriti v četrtek, 29. avgusta, popoldne, ni prišel na vaše srečanje. Kaj se je pravzaprav zgodilo?

Veljko Rus, eden najbolj znanih slovenskih sociologov, bi bil moral predavati o dinamiki in mehanizmih demokracije. Reči moram, da smo ga zelo nestrpno pričakovali, saj gre za človeka, ki zna povedati marsikaj zanimivega. Na žalost pa smo ga zaman čakali in ker ga ni bilo od nikoder, smo morali nekoliko spremeniti program. Dr. Rus nam je kasneje telefoniral in se opravičil za to, kar se je zgodilo. V zadnjem trenutku se je namreč zavedel, da nima pri sebi potnega lista...

Ali ste na tem srečanju postavili temelje tudi za konkretnije sodelovanje med vami in mladimi Slovenci iz matice in zdomstva?

O sodelovanju med slovensko mladino iz Trsta, Gorice, Koroške, Slovenije in izseljenstva pravzaprav govorimo že nekaj mesecev. Nekaj konkretnih korakov je bilo storjenih že pred mladinskim taborom na Opčinah. Sproti smo se začeli obveščati o raznih srečanjih, prireditvah in mladinskih pobudah, ki potekajo v tem našem t.i. »skupnem slovenskem prostoru« in so namenjeni mladim. Sedaj, ko smo se na tem taboru bolje in tudi osebno spoznali, bo sodelovanje med nami še

bolj konkretno. S svojimi novimi prijatelji smo že začeli govoriti tudi o bodočih skupnih pobudah.

Kaj načrtuje Mladinski odbor, ki deluje v okviru Slovenske prosvete, za bodočnost?

Nekaj konkretnih predlogov in načrtov smo že izoblikovali, vendar pa je še nekoliko prezgodaj, da bi govorili o tem. Povem naj le, da mislimo tudi letos nadaljevati z »Družbeno delavnico«, to je serijo predavanj na družbeno-politično temo. Poleg tega pa

nameravamo tudi prihodnje leto prirediti podoben tabor mladih. Ta izkušnja je bila za nas zelo pozitivna. Tabor je organiziralo približno 15 ljudi, vsi še mladi in neizkušeni. Še posebno zato se mi zdi pomembno, da smo skoraj popolnoma sami in to s precejšnjim uspehom organizirali takšno srečanje. Prihodnje leto bomo gotovo že bolj izkušeni.

* * *

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je sklenilo, da bo naslovljeno na predsednika konference v Haagu lorda Carringtona pismo z zahtevo, naj se zasliši mnenje slovenske manjšine v Italiji, če bo na konferenci govor tudi o stanju italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem.

Hrvaška v kolesju polresnic

Na pragu 21. stoletja je Evropa še dalje priča dramatičnim dogodkom v lastni hiši oziroma na jugoslovanskih tleh. Kljub podpisanemu mirovnemu sporazumu med Evropsko skupnostjo, jugoslovanskimi zveznimi organi in vsemi republiškimi vodstvi (2.9.91.) in kljub dogovorjeni mirovni konferenci o Jugoslaviji, ki se je začela v Haagu ter pod nadzorom že uveljavljenih in priznanih mednarodnih izvedencev za takšna vprašanja, evropska diplomacija deluje nemočno in naivno glede na dejanske razmere na terenu. Še več. Prav neobgljena se zdi ob nenehni prevarah, katerim se nikakor ni sposobna postaviti po robu. Srbski despotizem najvišjega dometa še vedno uspešno obvladuje nastali položaj.

To njeno omahljivost s pridom izkoriščajo srbski vodilni krogi, saj se dogodki odvijajo tako, kot tem krogom najbolj ustreza. Tragične žrtve vojne, ki je bila vsiljena najprej Sloveniji in nato Hrvaški, niso le sami Hrvati, ampak predvsem srbsko prebivalstvo na hrvaških tleh, ki ga sedanja srbska politika izkorišča na eni strani za svoje osvajaalne cilje, na drugi pa za ohranitev socialističnega režima v lastni državi. Tako ostaja resnica o Jugoslaviji zavita v meglo in skrbno prikrita razsojanju mednarodne skupnosti.

Uspeh mirovne konference, v katerega Evropa in svet slepo verjameta, pravzaprav nima pravih osnov, saj vanjo niso vključeni dozdevno ogroženi, torej prav tisti, ki s silo ter nadzorovano in namerno povzročajo oborožene konflikte. Zaskrbljujoče je, da se dejansko ne upoštevajo dejstva: srbski voditelj Milošević — eden podpisnikov omenjenega sporazuma — se bo skliceval, da pač nima vpliva na srbske upornike na ozemlju Hrvaške, ti pa bodo zatrjevali, da jih Miloševićev podpis ne obvezuje. Da o armadi sploh ne govorimo, saj je v svojem delovanju povsem avtonomna.

Kot kaže razvoj dogodkov, mirovni sporazum ne zagotavlja še ničesar. Vojna se nadaljuje, premirje, ki to ni, pa služi kot ščit vodilni srbski politiki in armadi za nadaljevanje osvajaalne vojne. Naj si Evropa še tako prizadeva prikazati stvari in dogodke drugače, dejstva ostajajo. Mar se je tako čuditi nedavnemu neuspehu evropske »trojke« v Beogradu, ko je ta s svojim neprepričljivim in omahljivim početjem pahnila Hrvaško v še večjo nesrečo? Le koliko človeških življenj in gmotne škode bo še potrebno, da bo Evropa končno spoznala krivičnost politike, ko na eni strani »čez noč« prizna neodvisnost baltskih držav, na drugi pa takšno možnost drugim narodom odreka? Koliko gorja bo sedanja srbska politika še lahko storila, preden bodo proti njej uvedeni dejanski protiukrepi? Ali ni srhljivo, da morajo nekateri narodi sredi Evrope, pod terorjem najhujše vrste in v potokih krvi dokazovati legitimno izraženo željo po lastni, samostojni poti?

Robert Hlede

Ssk in raba manjšinskih jezikov

Pokrajinski nadzorni odbor nad krajevnimi upravami v Vidmu je ustavil še nekaj statutom, ki so jih odobrili občinski sveti in vanje vključili člene o rabi furlanščine na zasedanjih svetov, o dvojezičnih napisih in podobnih vprašanjih v zvezi z manjšinsko problematiko. Pred dokončno odločitvijo, ali naj jih potrdi ali zavrne, je zahteval pojasnila, češ da je javna raba furlanščine nezakonjena in torej prepovedana. Večina demokratičnih političnih sil pa s takim tolmačenjem zakonov ne soglašajo, saj je v nasprotju z načeli o občinski avtonomiji in o jezikovnih pravicah.

Na pobudo Furlanskega gibanja je bil 4. t.m. že drugi posvet deželni tajništvo strank o tem vprašanju. Na srečanju v Vidmu je bil prisoten tudi predsednik deželne odbora Biasutti, ki je izrazil mnenje, da so sklepi občinskih svetov v zvezi z manjšinskim jezikom zakoniti. O tem naj bi se izrekel tudi deželni odbor. Vsekakor pa so nadzorni odbori v svojih pristojnostih samostojni, je še dodal. Na politični ravni je treba vsekakor pritiskati, naj bi v Rimu odobrili okvirni zakon za zaščito jezikovnih skupnosti, ki bi razblijnil vsak dvom, a je spet natelet na hude zaplete.

Predstavniki Krščanske demokracije, Furlanskega gibanja, Demokratične stranke levice, zelenih, Slovenske skupnosti, socialistov, socialnih demokratov in zelenih z znakom marjetice so podprli stališče, da so občinski sveti na pravi in zakoniti poti, ko v statute uvrščajo člene, ki naj zaščitijo jezikovne značilnosti prebivalstva. Le republikanski tajnik Di Re je bil mnenja, da gredo taki ukrepi preko sedaj veljavne zakonodaje.

Deželni tajnik Ssk Jevnikar je na seji med drugim dejal, da so določila za korist manjšin popolnoma v skladu z duhom in črko novega vsedržavnega zakona o krajevnih upravah, ki je uvedel občinske in pokrajinske statute.

»Naš praznik« v Zabrežcu nujno potreben za naše rojake

Govorniki na »Našem prazniku« v Zabrežcu. Z leve: prof. Aldo Štefančič, Sergij Mahnič, minister Janez Dular in Ivo Jevnikar.

V Zabrežcu v dolinski občini je tamkajšnja sekcija Slovenske skupnosti priredila tradicionalni »Naš praznik«, ki je trajal od 31. avgusta do 1. t.m. Častni gost praznika je bil minister za Slovence po svetu dr. Janez Dular, spregovorili pa so še deželni tajnik Ssk Ivo Jevnikar, tajnik dolinske sekcije stranke Sergij Mahnič in občinski odbornik Ssk prof. Aldo Štefančič. V preteklih letih so tudi sekcije Ssk v drugih občinah organizirale podoben praznik, letos pa so se morale temu odpovedati predvsem zaradi strožjih varnostnih in higienskih predpisov, po katerih je bilo treba preurediti prireditvene prostore.

Od številnih »Naših praznikov« je torej letos samo dolinski sekciji Ssk uspelo, da je ohranila to tradicijo. Sekcijski tajnik Sergij Mahnič pravi, da je »ta praznik v Zabrežcu skoraj nujno potreben za naše rojake. Gre za edinstveno priložnost, da se Slovenci zberemo skupaj in to v vzdušju, ki ni izključno zabavno. Ta »Naš praznik« ima tudi svoj globlji, narodnostni pomen. Ne gre za navadno šagro, pač pa gre za praznik, ki sega v našo zgodovinsko pre-

teklost in upam, da bo svoje poslanstvo ohranil tudi v bodočnosti.«

»V času, ko postaja pritisk nacionalističnih sil vedno močnejši,« nam je še rekel Mahnič, »mora tudi naša narodna zavest vedno bolj rasti. Poglavitni cilj vseh Sloven-

cev mora biti predvsem združitev. Prav zaradi tega se je dolinska sekcija Ssk z veliko odgovornostjo odločila, da organizira to prireditev. »Naš praznik« je namreč eno od sredstev, ki naj bi pripomoglo k združitvi vseh Slovencev. Na tem mestu izražam željo, da bi tudi ostale sekcije naše stranke odpravile organizacijske težave in v bodoče spet redno prirejale ta praznik.

Ob koncu je tajnik dolinske sekcije Ssk še izrazil obžalovanje nad dejstvom, da je bila v Zabrežcu pomanjkljiva prav prisotnost domačinov, medtem ko je bilo med udeleženci veliko Slovencev iz drugih občin. »Zadovoljen pa sem,« je zaključil Sergij Mahnič, »da se je praznika udeležila velika večina Slovencev. Italijansko govorečih obiskovalcev, ki običajno hodijo na šagre samo zaradi hrane, je bilo na naši prireditvi res malo.«

Pokrajinski izvršni odbor Ssk o statutih in organizacijskih vprašanjih

Po krajšem poletnem premoru se je v sredo, 3. t.m., sestel pokrajinski izvršni odbor Slovenske skupnosti v Trstu. Ob pregledu krajevnega političnega položaja je ugotovil, da so se odnosi med strankami, ki vodijo tržaško občino in pokrajino, temeljito zrahljali, tako da je petstrankarskoavezništvo v resni nevarnosti, da se povsem razkroji in odpre pot razpisu predčasnih volitev. Poglavlje zase je skrajno neresen odnos strank omenjene koalicije do Slovenske skupnosti kot stranke manjšine in slovenske problematike nasploh. V tem trenutku se to kaže zlasti v zmedenem odnosu do dogajanj v Jugoslaviji in osamosvojitve Slovenije in Hrvaške ter v nojevskem odklanjanju priznavanja samega obstoja in temeljnih

pravic slovenske manjšine v občinskih statutih. V tem pogledu je najbolj zaskrbljujoč dosednji potek razprav okrog statuta tržaške Občine pa tudi Pokrajine, kjer se vprašanja prisotnosti Slovencev na njenem ozemlju sploh še niso lotili.

Ker se bodo v prihodnjih dneh obnovile razprave o statutih omenjenih tržaških uprav, je izvršni odbor Ssk sklenil z ustreznimi pobudo pozvati vse vladne in druge demokratične stranke, naj se pri oblikovanju statutom tržaške Občine in Pokrajine ne igrado skrivnice glede priznavanja pravic občanov slovenske narodnosti v odnosih z uradi ter upoštevanja pozitivne vloge manjšine kot takšne zlasti na kulturnem področju. Vse dosedanje njihove izjave o evropski odprtosti in sožitju z vsemi narodi ostajajo namreč zgolj na deklarativni ravni. Iste stranke se istočasno močno zavzemajo za še večjo zaščito italijanske manjšine v Istri. Zato je skrajni čas, da prenehajo s sprenevedanjem glede priznavanja enakih pravic tudi Slovincem v svoji hiši. Kočno bi se morale zavesti, da s takšnim nedoslednim in protislovnem zadržanju objektivno škodijo sami italijanski manjšini v Sloveniji in na Hrvaškem, ki želi spo- polniti svojo zaščito.

Na seji je pokrajinski izvršni odbor Ssk obravnaval tudi organizacijska in druga vprašanja, povezana z delovanjem stranke v tem predkon- gresnem obdobju. V tem pogledu je nadvse pozitivno ocenil izvedbo Na-

»ŽELIMO VAM VSO SREČO, GOSPOD ŽUPNIKI!«

Slovenski verniki z Opčin od Banov in s Ferlugov so se soboto, 7. t.m., pri večer- ni maši ganjeno poslovili od svojega dolgoletnega župnika Vilijema Žerjale, ki je bil premeščen, ker je škofija zaupala dušnopastirsko službo salezijancem. Že to nedeljo bo slovensko mašo na Opčinah daroval novi župnik.

Sobotne službe božje se je udeležilo izredno veliko število župljanov. Od svojega priljubljenega župnika Žerjale so se s petjem poslovili zbori Vesela pomlad in cerkveni zbor Sv. Jernej, predstavniki Opčin, Banov in Ferlugov so mu izročili spominska darila, občutene zahvalne besede pa je v imenu prisotnih prebrala Nataša Sosič. »Nam, vašim faranom z Opčin, od Banov in Ferlugov ni vseeno, da odhajate. Predvsem pa ni vseeno, kako odhajate, ker se nam zdi, da je bila storjena v prvi vrsti vam, pa tudi celotni slovenski skupnosti naše župnije velikanska krivica,« je dejala. Poudarila je župnikovo pokončnost, poštenost in iskrenost ter se mu zahvalila za opravljeno duhovno poslanstvo, razumevanje, njegovo požrtvovalno delo z bolniki, odprtost in človeško občutljivost. Prirčno sta župnika Žerjale pozdravili tudi Majda Daneu v imenu zborov Vesela pomlad in Konstanca Filipovič za Kulturno društvo Tabor.

S seje deželnega odbora Svetovnega slovenskega kongresa

Med študijskimi dnevi »Draga 91« se je sestal tudi deželni odbor Svetovnega slovenskega kongresa. Kot izhaja iz tiskovnega sporočila, je ugotovil vsaj dvoje temeljnih dogodkov, ki pogojujeta neposredno prihodnost: odhod Jugoslovanske armade iz Slovenije ter bliskovit zasuk znotraj Sovjetske zveze. Potek osamosvajanja Republike Slovenije, oziroma boj za priznanje ostajata seveda še naprej v pozornosti Svetovnega slovenskega kongresa. Ugotovljeno je bilo, da poteka diplomatska akcija slovenske vlade učinkovito in uspešno, da se je stališče Evrope in sveta bistveno spremenilo na boljše. Zato velja stopiti v stik s Konferenco za Slovenijo, ki bi utegnila posredovati neposredne podatke o možnih dodatnih korakih v smeri priznanja. Dejstvo je, da Slovenija živi v državi, v kateri divja vojna, vojna pa je zaradi gospodovalne vloge jugoslovanske armade še naprej nevarna tudi za Slovenijo. Govor je bil tudi o našem prostoru, kjer na žalost v velikem delu prevladuje molk — je še zapisano v tiskovnem sporočilu. Posebno stališča nenaklonjena dogodkom v Sloveniji so utišana in neobstoja, kar za naše zamejstvo ni koristno. Svetovni slovenski kongres je prepričan, da je nujno vsa možna stališča evidentirati, da bi potem lahko iskali povezovalne poti. Slovenski svetovni kongres še naprej poziva vse, da poskušajo objaviti svoje poglede in pomisleke. Deželni odbor Svetovnega slovenskega kongresa je nadalje sklenil, naj se novi sedež Svetovnega slovenskega kongresa premakne v Gorico, ker pač v Trstu že deluje centralna pisarna, ki je preobremenjena. Odbor bo odprl tekoča računa v Trstu in Gorici. Preučili so tudi sodelovanje z drugimi konferencami, v prvi vrsti s Konferenco Slovenije, zlasti še, kar se tiče gospodarskih in bančnih dejavnikov, znanstvenih in kulturnih sil, da bi te vzpostavile neposredne povezave po Evropi in po svetu. To dejstvo bo šele polagoma vključilo vse sile, od gospodarstva do kulture, da bodo dobile priložnost lastnega nastopa ter se bo na ta način pričela uresničevati vsepovezovalna vloga Svetovnega slovenskega kongresa. V tem pogledu naj bi poiskali povezave z novogoriškim in koprskim področjem. Osrednji sklep pa je bil ta, da naša Konferenca skupaj s Konferencama v Avstriji in na Madžarskem ugotovi možnosti dodatnega sodelovanja. Ugotovili so tudi, da bi bilo treba preučiti podrobneje manjšinsko problematiko, kot je slednjo temeljito obravnavala Konferenca za varnost in sodelovanje v Evropi ter povabiti medse dr. Türka, profesorja mednarodnega prava. Na koncu je deželni odbor ugotovil, da je nujno zajeti v večji meri v skupna razmišljanja Benečijo. Zato bo naslednji sestanek prav tam, in sicer na začetku meseca novembra.

FESTIVAL V ŠTEVERJANU

»Domača glasba ustreza merilom srca«

Prijazni Števerjan je spet bogatejši za nov, že 21. festival domače glasbe. Tudi to pot je šlo gladko, brez zapletov, kot to uspeva le prekaljenim organizatorjem. SKPD Frančišek B. Sedej ve, kako se reči streže.

Tako se je torej namerilo, da se je z dvomesečnim časovnim zamikom na senčnatem dvorišču pod borovci zbrala pisana in strumno doneča družina godcev in pevcev, strokovnjakov in radovednežev; slednji so se posedli najbližje, ocenjevalna komisija pa je z najbolj razglednega mesta delila in preštevala točke. Poiskati dvaindvajsetim ansamblom pravo mesto na nekakšnem seznamu, kjer pravila ocenjevanja niso natančno določena in je ocena vezana na enkratno poslušanje, ni preprosta naloga. Komisija tako iz rok v roke predeva argumente, ki jim je težko najti pravo težo. Pojmi, kot so nepravna lega, zadihanost, da ne govorimo že kar o plagiatu, so tako neoprijemljivi, da se človek o njih zlepa ne more prepričljivo izreči. Sploh pa gre za celo paleto plemenitih, ki se med seboj neredko izključujejo. Naj se ansambel raje uveljavi z melodijo ali z izvedbo, je zgolj instrumentalna zasedba manj zaželena od take s pevci, dalje kam postaviti mejnik pred vplivom tujih glasbenih zvrsti?

Vprašanj je na pretek, odgovori pa so megleni, najhuje pa je, ko pade beseda o plagiatstvu, t.j. o neposrednem posnemanju stila, če že ne kar melodije, kar se sicer redkeje dogaja. Najbrž je edini, ki v domači glasbi lahko argumentirano razpravlja o plagiatstvu v vseh svojih pojavnih oblikah, sam začetnik te bleščeče epopeje valčkov in polk, sloviti Slavko Avsenik. Vsi nasledniki, posnemovalci, iskreni občudovalci pa tudi priložnostni zaslužkarji so z obema rokama segli po njegovih vzorcih. Domala vsi so se zgledovali po pevsko instrumentalni zasedbi, nadeli so si prav take noše, celo na odru so se razporedili enako, od trobente na levi do baritona na skrajni desni, pa še marsikaj drugega so povzeli od Avsenika. Kje se potem začne plagiatstvo? Morda tam, kjer si začetniki izberejo stilno preveč izstopajočega vzornika in ga skušajo presaditi na domačo gredico. Tako je bilo tokrat v Števerjanu, ko se je mlada skupina sicer dopadljivo predstavila z lastno

Pogled na Števerjan, kjer je letos potekal že 21. festival narodnozabavne glasbe.

skladbo, ki pa po svoji prešernosti ni mogla zakriti svojega odličnega izvora. Kaj sedaj? Komisija je bila neizprosna. Plagiatstva je resda več vrst — to pa da je le prehudo: fantje, domov! Nič ni pomagalo, da so se mladci dobro odrezali in zaigrali vznemirljivo temperamentno, predvsem pa drugače od drugih pokalupljenih tekmovalcev. Nauk je očiten, alpski vrtiček naj ostane tam, kjer je, saj je po gorenjskih in štajerskih bregeh paše še dovolj. Marsikomu se je sicer zdelo škoda takega razpleta dogodkov, ali trop je trop, kjer se posnemovalci skrijejo

drug za drugega, samotni jezdeci pa naj gredo svojo pot. Nema-ra pa je to usoda vseh, ki raje ubirajo manj uhojene stezice. Naj kar vztrajajo na svoji poti in naj se ne puste zmesti. Komisijam, takim ali drugačnim, je usojeno, da odločno in premočrtno opravijo svojo nalogo klestenja in prirezovanja. Zadnjo besedo je še vedno povedalo občinstvo, resda neuradno, zato pa tem bolj prisrčno. V duhu bi se jim tudi člani komisije najraje pridružili: domača glasba ustreza preprostim merilom srca.

J.B.

Dr. Ivotu Komjancu v spomin

Dr. Ivo Komjanc

Ni se še polegel odmev zvonov v Števerjanu, ki so naznanjali žalostno vest, da je v daljni Ameriki preminula prof. Viktorija, že so zopet 26.8.1991 težko odjeknili in naznanili, da se je tudi dr. Ivotu utrgala življenjska nit. Kdo izmed nas starejših ne pozna Komjančeve družine na Mocverju? Starši so na ruševinah po prvi svetovni vojni zgradili nov dom, ustvarili številno delavno, pošteno družino, omogočili več-

ni otrok višjo izobrazbo, med temi tudi Ivotu.

Ivo se je rodil 19.9.1924 v Števerjanu. Po osnovni šoli je v Malem semenišču v Gorici obiskoval gimnazijo, vendar ni tu našel svojega življenjskega cilja in se je po državni maturi vpisal na medicinsko fakulteto v Padovi. Zatočišče je skupno z drugimi slovenskimi študenti v Padovi dobil »priori Mariji«. Kaj znajo vsega povedati o tem obdobju njegovi so-stanovalci!

Vzgoja v družini, semenišče, po drugi strani pa vojna vihra, razprtije in sovraštva ter zločini so v mladem fantu izoblikovali nazor in življenjsko vodilo: pošteno delati, pomagati in gledati na sočloveka ne glede na politično ali kakršnokoli obarvanost. Ta cilj je tudi uresničeval in udeležev. Diplomiral je leta 1953 in prišel po krajšem postanku v Firence v Malcesine ob Gardi. Tu je bil Italijanski Rdeči križ ustanovil center za poliomielitične, edini v Italiji, ki je komaj zaživel pod vod-

POGOVOR Z DR. BAJCEM O LETOŠNJI DRAGI

»Draga pomeni človeške stike in vezi«

Udeleženci letošnje Drage.

Študijski dnevi Draga, ki jih že 26. leto prireja Društvo slovenskih izobražencev iz Trsta, so tudi letos privabili v park Finžgarjevega doma na Opčinah številne poslušalce. Uvodoma naj le omenimo, da so v dneh od 30. avgusta do 1. septembra govorili Justin Stanovnik, intelektualec, angažiran v sodobni slovenski problematiki, hrvaški kulturnik Vlado Gotovac, slovenski znanstvenik Peter Tancig in jezuit Marko Rupnik, prireditev pa se je zaključila z okroglo mizo na temo »Slovenija — realnost in vizija«, ki so se je udeležili predstavniki slovenskega političnega življenja.

O poteku in vtisih z letošnjih študijskih dni smo se pogovorili z dr. Dragom Bajcem, ki že vrsto let spremlja to prireditev. Za odgovore se mu lepo zahvaljujemo.

Kot poslušalec že vrsto let zvesto spremljate študijske dneve Draga. Kako ocenjujete letošnjo prireditev?

Res sem dozdaj bil že na skoraj vseh Dragah in takorekoč vse so mi bile enako ljube. Draga je mnogo več kot vsota nekaj predavanj z vsemi omejitvami, ki so jim ta podvržena. Draga pomeni človeške stike in vezi, navezovanje in obnavljanje teh stikov. To so popolnejše reči, kot je življenje popolnejše od znanja. Če naj nekoliko pretiravam: tudi če bi predavanja služila samo kot pretveza za stike med Slovenci, bi Draga ohranila večji del svoje očarljivosti in pomembnosti.

Slišati je bilo kritiko, da je Draga, ki je bila v preteklosti nekakšen forum slovenske opozicije, letos, po spremembi razmer v matici, nekoliko izgubila svojo »borbenost«. Kaj menite Vi o tem?

Opozicija, ki jo imate v mislih, je očitno ona izpred volitev v Sloveniji, gotovo ne sedanja. Če so se zadeve v domovini tako spremenile, da pomeni neki izraz nasprotje tega, kar je pomenil še pred nekaj leti, potem je jasno, da se je tudi funkcija Drage nujno spremenila. Če temu dodam, da se »borbenost« lahko definira kot nezmožnost — iz objektivnih ali subjektivnih razlogov — dogovarjanja in

da zato ni nujno čednost, potem moram reči, da teh kritik ne razumem.

Ste bili zadovoljni z izbiro tem predavanj? Je bila po Vašem tematika dovolj aktualna?

Moja ljubezen do Drage je velika, ni pa slepa, zato mi ni težko izraziti do nje svoje pomisleke. Najšibkejša točka te in drugih Drag je diskusija. Posegi in replike brez časovne omejitve kažejo prej na anarhijo kot na demokracijo. Še kaj hujšega je pustiti čakati ministra, pa čeprav slovenskega, celo uro, da pride na vrsto. Dobro bi bilo, da bi se omenjenima dejavnostima postavilo časovno mejo, recimo pet minut, nakar bi bilo treba »poseči v poseg«. Za kaj takega obstaja tudi preprosto pomagalo: zvonec.

Kar se aktualnosti tiče, pa je to relevanten, raztegljiv in celo nevaren po-

jem. Samo primer: za ene so in še bodo Dragini stiki s Srbi in Hrvati potrebni, češ tako bomo vsaj vedeli, kaj mislijo drug o drugem in o nas. Možno pa je tudi drugačno gledanje. Če je vračanje Slovenije iz moreče balkanske izkušnje v Evropo nekaj aktualnega, potem pač ne more biti aktualen v Dragi izmenični nastop Srba in Hrvata namesto (če že tujec mora biti) Avstrijca, Čeha, Francoza... niti — da pritiram misel do absurda — nastop Čosića namesto italijanskega fašista. Razen če nimamo Srba in Hrvata za manj tujca kot Avstrijca in ostale, toda potem smo že tam: pri ožji in širši domovini itd.

Katero predavanje je po Vašem mnenju na letošnji Dragi vzbudilo največ pozornosti?

Mislím, da je poslušalce najbolj pritegnila okrogla miza predstavnikov slovenskih političnih strank, osebno pa me je najbolj prevzelo, pravzaprav očaralo predavanje profesorja Stanovnika. Sicer pa so bila prav vsa predavanja tako ali drugače lepa in zanimiva.

Kakšna je v Vaših očeh bodoča vloga teh študijskih dni sedaj, ko je naša domovina ubrala demokratično pot?

Glede na to, da v vsem slovenskem prostoru ni ničesar takega, da je tudi številnejša in bogatejša okolja ne zmorejo, mora Draga še naprej živeti, prilagajajoč se vedno novim izzivom doma in sveta. Odreči se Dragi, ker je v Sloveniji zavladala demokracija, bi bilo nekaj podobnega, kot

FANTJE IZPOD GRMADE
DEKLIŠKI ZBOR DEVIN
ZADRUGA GRMADA-DEVIN

pod pokroviteljstvom občine
Devin-Nabrežina

prirejajo v soboto,
14. septembra, ob 20. uri

na dvorišču pred stranskim kri-
lom devinskega gradu koncert
pevskih zborov

PESEM V ZALIVU

V primeru slabega vremena bo
koncert v osnovni šoli v Devinu.

Nastopili bodo Dekliški zbor De-
vin, moški zbor C. A. Seghizzi iz
Gorice, dekliški zbor Vesna iz
Križa in mešani zbor KUD Svo-
boda iz Črnuč pri Ljubljani.

da bi delavec najprej zahteval povišek in se potem odpovedal plači. Pri vsej uspešnosti pa se je treba zavedati, da Draga ne nastaja sama od sebe in da njeno vsakoletno »postavljanje« gotovo zahteva precejšen napor, za kar gre organizatorjem vse priznanje.

* * *

Kulturni večer o Peruju

V petek, 20. septembra, bo v dvorani Katoliškega doma v Gorici večer z diapozitivi, posvečen Peruju, njegovi stari zgodovini in inkovskim spomenikom. Večer prireja SKPD Mirko Filej in se začne ob 20.30. Govoril bo g. Tone Zrnc, slovenski duhovnik v Kanadi, ki je na svojih potovanjih spoznal veliko zanimivosti posebej v deželah Latinske Amerike.

»Na slovenskem poldnevniku« nova knjiga Alojza Rebule

Bogatemu opusu literarnih del pisatelja Alojza Rebule se je pretekli mesec pridružila še ena knjiga, ki nosi naslov »Na slovenskem poldnevniku«. Gre za delo, v katerem so združena najpomembnejša predavanja in eseji, ki jih je avtor napisal za različne priložnosti ali objavil v raznih revijah. Najnovejša Rebulova knjiga je izšla v Sloveniji pri Založbi Obzorja Maribor. Pisatelj je to delo posvetil prijatelju »Jožetu Košarju, humanistu v nehumanističnih dneh, v hvalezen spomin«, kot piše v knjigi. Spremno besedo h knjigi je napisal Vinko Ošlak.

Delo »Na slovenskem poldnevniku« je razdeljeno na štiri vsebinske sklope. Prvo poglavje ima naslov »Rečeno v živo«, drugo »Z njive besede«, tretje »Rečeno kristjanom« in četrto »Rečeno Italijanom«. Kot je napisal sam avtor v kratki spremni besedi, gre posebno v prvem in drugem poglavju za ponatise, »ki dejansko utegnejo biti za matičnega bralca novost, saj je za devnim publikacijam diktatura v Sloveniji zapirala pot čez mejo (Zbornik Drage, Zlivi, Most, Zbornik o Kocbeku, Celovski zvon). A tudi nekaj ponatisov iz matičnih

publikacij prihaja takorekoč iz polilegale, kolikor gre za uradno ignorirano in odri-njeno publicistiko (Nova pot, Zname-nje)...»

Kot že povedano, nosi prva skupina esejev naslov »Rečeno v živo«. V tem poglavju so zbrana razna predavanja, ki jih je avtor imel na študijskih dneh Draga, v Društvu za antične in humanistične študije v Ljubljani ter na proslavah ob 40-letnici slovenskih šol v Italiji in ob 40-letnici slovenske klasične gimnazije v Trstu, pa še predavanje o tem, kaj pomeni biti Slovenec danes, o čemer je Rebula govoril pri Slovenski matici v Ljubljani.

Drugi sklop z naslovom »Z njive besede« obravnava razmerje avtorja do slovenske leposlovne besede. V to poglavje je Rebula vključil esej o Kocbekovi Listini; tu je tudi razmišljanje o pisatelju Josipu Vidmarju ob njegovi 90-letnici ter esej, posvečen italijanskemu literarnemu geniju Danteju.

»Rečeno kristjanom« je naslov tretjemu sklopu esejev o religiozni tematiki. Gre predvsem za predavanja, ki jih je Alojz Re-

bula imel v Sloveniku, slovenskem katoliškem središču v Rimu, na teoloških tečajih v Ljubljani in raznih drugih verskih središčih. V teh svojih esejih avtor pogloblja najbolj pereča in sodobna verska vprašanja.

Zadnje poglavje, ki nosi naslov »Rečeno Italijanom«, bo prav za bralce v tem našem prostoru še posebno zanimivo. Gre za besedila, ki so nastala v italijanščini in ki jih je avtor za to svojo knjigo sam prevedel. V teh esejih predstavlja pisatelj Rebula slovenski narod italijanskemu, pripoveduje jim o naši kulturi, o naših pesnikih in pisateljih, o naši zgodovini in dvonarodni podobi Trsta. Predavanja s takšno vsebino je avtor imel na raznih italijanskih kulturnih srečanjih v Trstu in Vidmu.

Rebulova knjiga se v marsičem dotika spornih problemov, predvsem kar zadeva politična vprašanja; vendar, kot piše sam avtor v spremni besedi, »že natisnjene tekste sem izročil založbi, ne da bi spremenil karkoli, saj se mi v dneh Demosa ni treba sramovati ničesar, kar sem napisal v dneh tiranije.«

NAŠA DRUŠTVA

Slomškov dom iz Bazovice

Del nekdanj uspešnega ansambla »Kondor«, ki je deloval v okviru »Slomškovega doma«.

Že od leta 1964 obstaja v Bazovici pri Trstu »Slomškov dom«, društvo, ki deluje v okviru domačega župnišča. Dom je bil zgrajen na pobudo župnika msgr. Marjana Živica, ki je še danes srce in duša društvene dejavnosti. »Slomškov dom« je nastal z namenom, da bi nudil domači mladini kraj, kjer se lahko srečuje s sovrstniki, se igra, kjer lahko goji šport, glasbo in se tudi kulturno izobražuje. »Ker je škof A. M. Slomšek za nas Slovence največji vzgojitelj, smo sklenili, da naš dom posvetimo prav njegovega imenu,« nam je dejal župnik Živic.

Od svojega nastanka dalje je bilo življenje v »Slomškovem domu« nadvse živahno. Društvo je tedaj imelo tudi svoj odbor, ki je

redno prirejal razna srečanja, izlete, predavanja in zabave za mlajše člane skupnosti. V dom so redno zahajali tako osnovnošolski otroci kot tudi mladina. Nekateri so igrali odbojko in košarko na lepo urejenem društvenem športnem igrišču, otroci so peli v pevskem zborčku, ki obstaja še danes, drugi so poslušali predavanja, obiskovali glasbeno šolo, sodelovali pri organizaciji raznih prireditvev in proslav in še bi lahko naštevali.

Za kroniko naj omenimo le nekaj najpomembnejših dejavnosti »Slomškovega doma«, ki jih res ni malo. Povedati je treba, da je v domu delovala zelo dobro organizirana glasbena šola, na kateri so poučevali klavir, kitaro, trobilo in harmoniko. Redno je bilo

vanjo vpisanih približno 35 mladit. Ta šola je obstajala kako desetletje. V okviru župniškega doma v Bazovici je nekaj let deloval tudi ansambel narodnozabavne glasbe »Kondor«, ki je nastopil marsikje in je bil tudi nagrajen na znanem festivalu v Števerjanu. Sestavljali so ga člani, stari od 17 do 18 let. Poleg tega je treba še povedati, da je v »Slomškovem domu« nekaj let deloval tudi otroški vrtec. Župnik Marjan Živic se je obenem zanimal in prizadeval za kulturno dejavnost. Da bi svoje male župljane spodbudil k branju, je v domu odprl knjižnico s knjigami za otroke in mladino. Knjižnica deluje še danes, čeprav se je na žalost poslužuje bolj malo mladih, in je v njej mogoče dobiti tudi nekaj zadnjih novosti s knjižnega tržišča. »Knjižnica seveda danes ni tako urejena, kot nekoč,« je z obžalovanjem rekel župnik Marjan Živic, »ker vsega dela sam ne zmorem. Potreboval bi nekoga, ki bi mi pomagal pri knjižničarskem delu. Težko pa je danes dobiti ljudi, ki bi bili pripravljeni žrtvovati svoj prosti čas.«

Omenimo naj še, da je »Slomškov dom« od svojega nastanka dalje redno organiziral Prešernovo proslavo, Slomškovo proslavo, Miklavževanje, pustne zabave, novoletne plesse itd. V prvih letih svojega obstoja je prirejal tudi prvomajsko slavo, ki je bilo v tistih letih edina slovenska šagra pri nas. Več let je v »Slomškovem domu« potekal tudi tečaj za slovenske zaročence iz vse tržaške škofije, gospodinska šola za dekleta, da drugih dejavnosti sploh ne omenjamo.

V okviru »Slomškovega doma« deluje od leta 1964 dalje tudi

otroški zborček »A. M. Slomšek«. V njem sodelujejo otroci stari od 7 do 14 let. V začetku je zbor štel kar 50 članov, danes pa jih je okrog 20. Otroški zborček iz Bazovice od vedno redno nastopa na raznih zborovskih revijah, na zadnji reviji Pesem mladih pa je dobil tudi priznanje »za zvestobo«, saj je bil na tej reviji neprekinjeno prisoten kar 25 let. Mali pevci iz Bazovice in okolice imajo poleg tega za sabo tudi nekaj samostojnih nastopov, predvsem na raznih proslavah in prireditvah v domači vasi.

Po sili razmer je moral »Slomškov dom« danes precej okrniti svoje delovanje. Največja težava, pravi župnik Živic, je v tem, da je zelo težko dobiti sodelavce, ki bi bili pripravljeni delati v društvu. Tisti, ki imajo voljo do dela, so se v veliki večini posvetili športu, »za kulturo in vzgojno dejavnost pa je, kot kaže, vsaj tu pri nas, bolj malo navdušenja. »Slomškov dom« danes nima več svojega odbora. Skoraj vse društveno delo sloni na župnikovih ramah, občasno pa mu za kake večje prireditve priskočijo na pomoč nekateri župljani. Kljub temu pa dejavnost v tem župniškem domu še ni zamrla. Poleg zborčka, ki zelo redno deluje, potekajo v društvu vsak teden tudi srečanja mladih s filmi, diapozitivi, predavanji ipd., najmlajši člani pa občasno pripravijo tudi kako igrice.

Za konec je župnik Živic dejal sledeče: »Vedno upam, da se bodo mladi ljudje »zbudili«, to pomeni, da bodo začutili potrebo po delu v korist skupnosti. Za ohranitev naše dejavnosti je namreč potrebno veliko požrtvovalnega dela...«

(hj)

JURIJ PALJK

Res škoda, da preveč molčimo

V poplavi knjig, ki se ukvarjajo z zgodovino, ne boste našli niti ene, ki bi se ukvarjala s podiranjem spomenikov. Kar nejeverni postavljate, če vam povem, da obstaja neka podobna knjiga o požigih knjig z zgodovini človeštva, a o podiranju spomenikov pa nič, pa čeprav sta si stvari v vsej grozoti precej podobni. Pa vendar se je še vsaka masa v zgodovini znesla prav nad spomeniki, pa najsi so to bili rimski, pozneje cesarski in kaj jaz vem še kateri, človeku, ki ljubi umetnost, pa ne more uiti brezumje francoskih revolucionarnih mas, ki so cerkve Notre Dame zmetali v globino imenitne gotske kipe svetopisemskih kraljev, za revolucionarje so bili ti kipi vseeno in samo kralji.

Pri vsem tem igrajo človeške mase glavno vlogo, masa pa je skupina oseb, ki dela stvari, katerih skorajda noben posameznik, ki sestavlja maso, ne bi sam počel. Tako si jo predstavljam jaz, gotovo sem se tega nekje naučil, prebral, še najbolj verjetno v knjigi velikana Elias Canettija »Masa in moč«, ki se večkrat znajde na moji nočni omarici.

Ves ta kratek uvod zato, ker sem tudi jaz sledil bombardiranju z novicami iz nekdanje Sovjetske zveze, ker sem tudi jaz sedel

pred televizijo in gledal, kaj se dogaja s poskusom vojaškega udara v Rusiji.

»Če jim ne uspe, bodo leteli spomeniki!« sem rekel Adriani, ko je prišla domov, od staršev je prinesla zvrhan koš zelenjave.

In ob večerji sva stavila, kdo bo prvi snet s podstavka, ki so v SZ velikanski, o spomenikih je bolje molčati, jaz bi jih vse zaminiral, tudi tistega, ki me je na trgu v Ajdovščini strašil, ko me je kot otroka mama vozila k zdravniku. Ni hotela staviti, ker je vedela, da bo zgubila, padel je res spomenik pred Ljubljanko, kjer je Dzeržinski začel vlivati led v kri že itak melanholičnih Rusov, kip očeta zloglasne policije KGB je moral prvi pasti. Še sedaj gledam fanta, kako je pripravil vrh in jo pritrjeval velikanskemu spomeniku krog vratu.

Vsak spomenik potem razbijejo in ugotovijo tisto, kar bi lahko vedeli že prej, da je namreč vol, kot je votlo vsako besedičenje diktatorjev, da ne govorimo vedno samo o politikih, iz katerih, in samo iz njihovih vrst, pa vedno prihajajo tirani.

In potem ti ljudje gredo domov in so za silo potešeni, samo za silo, nekaj časa trajajo taka izživljanja, potem pride spet normalno življenje, mrtve je treba vedno pokopavati, novorojence čim bolj spraviti na dan, zadoščenja pa ni več, ko zvejo, da imajo sedaj spet nekoga, ki si sicer ne postavlja spomenikov na konju in v pokončni drži, ampak je bolj zviti in raje na vse pretege gobca, kako bo in kako ne bo.

Dr. Ivotu Komjancu v spomin

stvom Goričana prof. Tarcisia Marege. Pod njegovim vodstvom se je Ivo začel usposabljal in je hitro napredoval, da je postal pomožni, nato pa primarij ortopedskega in fizioterapevtskega oddelka. Dal je dušo in telo za zdravljenje svojih pacientov. Pismo, ki ga je poslala ena njegovih bivših pacientk v imenu stoterih drugih pred njegovo upokojitvijo, priobčeno tudi v L'Arena di Verona, je dokaz hvaležnosti in občudovanja. »... bili ste mi vedno blizu; tiha in presladka oseba, ki mi je skušala pomagati, da bi pridobila »normalno« in srečno življenje, ki mi je pomagala s kirurškimi posegi in zdravljenjem, da bi hodila kolikor mogoče avtonomno. Bila sem Vam vedno vdana, ker ste bili dobri z menoj in z mojimi sotrpini. Mislim, da sem v svojem življenju milijonkrat govorila o Vas, tako da ste sodelovali v moji otroški in doraščajoči dobi in toliko Vam dolgujem za to, kar sem, sicer »oseba«, ki živi skoraj normalno življenje. Mislim, da ste prejeli nešteto izrazov hvaležnosti od tolikih »čudodelno ozdravljenih«. Večkrat sem pomislila, da bi bili lahko s svojo zmožnostjo okrenili drugam svojo profesionalnost in iskali večji zaslužek... Ko bi se Vam včasih in tudi v največjih težavah vrnila misel, da niste popolnoma realizirali svojega življenja, vedite, da ste napravili nekaj neskončno velikega za ogromno število ljudi...«

Ni se omejil samo na delovanje v Malcesinah, njegov delokrog je bil prostorsko še širši in tudi na Goriško je po možnosti rad prihajal: pri bratu Marjanu, župniku v Sovodnjah, ga je vedno čakal seznam bolnikov. Pregledoval jih je, jim svetoval in jih

zdravil. Plačilo je bilo: »Dajte kaj za cerkev«.

Poročil se je leta 1955 z g. Mirjam Brumat in Bog jima je naklonil tri otroke: fanta in dve deklici. Vsi so diplomirali na univerzi. Čeprav je pred petimi leti sprejel tragično smrt hčerke Betty kot božjo voljo, ga je izguba tako potrla, da je imel posledice na srcu, v zadnjih mesecih pa ga je pogubila neozdravljiva bolezen. Še zadnji teden se je prijatelju potožil: »Zdravil sem jih več kot petdeset tisoč, sedaj pa...«

Sam je bil zaveden in čeprav je živel na tujem, ni v njem zamrl klic domovine, kamor je rad zahajal k znancem in prijateljem.

Ob prenosu zdravstva je leta 1975 postal zdravstveni ravnatelj v Malcesinah; ob upokojitvi leta 1989 mu je krajevna zdravstvena enota podelila naslov »zslužnega bolniškega primarija« kot »javno priznanje spoštovanja neutrudnemu delavcu, profesionalno pripravljenemu in kompetentnemu.«

Največje priznanje pa je prejel z udeležbo na pogrebu desetih in desetih »čudežno ozdravljenih«, ki so ga pričakali v cerkvi in ob vhodu vanjo 28.8.1991.

Prijatelj

Slovenski center za glasbeno vzgojo »EMIL KOMEL« iz Gorice obvešča, da bo vpis v novo šolsko leto v prihodnjem tednu

— na sedežu v Gorici, Riva Piazzutta 18, od 16. do 20. septembra, od 18. do 19. ure;

— na sedežu v Doberdobi, 20. septembra, od 19.30 do 20.30;

— na sedežu v Štandrežu, 20. in 21. septembra, od 18. do 19. ure;

— na sedežu v Števerjanu, 20. in 21. septembra, od 17. do 18. ure.

Delovali bodo naslednji oddelki: klavir, orgle, godala, kitara, pi-hala, trobila, solopetje in tolkala. Dijaki bodo lahko obiskovali tudi tečaje teorije in solfeggia, harmonije, zgodovine glasbe in zbornega petja. Za predšolske otroke bo tečaj DO-MI-SOL.

NOVICE

V občinskih in pokrajinskih svetih v Furlaniji Julijski krajini je še vedno v teku razprava o statutih, ki naj natančno urejajo pristojnosti občinskih in pokrajinskih uprav ter zlasti omogočijo državljanom sodelovanje v krajevnih upravah. Za Slovence prihaja tudi in predvsem v poštev ureditev rabe materinega jezika v teh javnih ustanovah. Prav pri tem pa močno škriplje, kajti italijanske stranke ne kažejo poslušati za to vprašanje, ki pa je naravnost življenjskega pomena za našo manjšino in hkrati merilo demokracije v družbi. Zakaj ne bi zahtevali v tem pogledu spoštovanje načela recipročnosti s stanjem italijanske narodne skupnosti v sosednji Sloveniji? Tam vlada v tem pogledu popolna dvojezičnost in se nihče nad tem ne spotika.

* * *

Pokrajinski izvršni odbor Ssk...

šega praznika v Zabrežcu, ki ga je organizirala dolinska sekcija stranke. Prav tako je ugotovil, da je večina sekcij že opravila prva predkongresna srečanja. Ker so izredni poletni dogodki zlasti v Sloveniji močno zaposlili stranko, bo izvršni odbor predlagal strankinemu pokrajinskemu svetu, da določi nov dokončen datum pokrajinskega kongresa.

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

prireja v šolskem letu 1991/92 sledeče tečaje:

POKRAJINA TRST

1. za dodeljene uradniškemu delu - 1. letnik (1200 ur)
2. za uradnike uvožno-izvoznega podjetja - 2. letnik (1200 ur)
3. za oblikovalce kraške umetnostne obrti (les, kamen, kovine) - 1. letnik (1200 ur)
4. strokovni master za upravljanje podjetij - pogoj za vpis opravljena višja srednja šola (500 ur - vključena delovna praksa v podjetjih)
5. strojepisja z videotipkanjem (150 ur)
6. osnovne informatike - MS DOS (60 ur)
7. Word processing - tečaj urejevanja besedil (60 ur)
8. za uporabo programa Database (60 ur)
9. začetniški tečaj italijanščine (60 ur)
10. za vzdrževalce parkov, vrtov in zelenih površin (120 ur)

POKRAJINA GORICA

1. za kuhanje - 2. letnik (1000 ur)
2. za dodeljene prodaji - 1. letnik (1000 ur)
3. začetniški tečaj angleščine (120 ur)
4. za personal computing (90 ur)
5. začetniški tečaj italijanščine (60 ur)

Vpisovanje in podrobnejše informacije do 20. septembra t.l.:

v Trstu - na sedežu Zavoda, ul. Ginnastica 72 (Dijaški dom), tel. št. 577941;

v Gorici - na sedežu Zavoda, ul. della Croce 3, tel. št. 0481/81826.

In potem se časi spet menjajo, človekove težave so v bistvu vedno iste, ostajajo zapisi in pričevanja o norostih in herojstvu, a nič več, morda recimo spet kdo kaj menja, kot so francoski revolucionarji spreminjali cerkve v hleve in konjušnice, tako so jih potem drugi spet preuredili v še lepše cerkve, kot so prej posiljevali ljudi (seveda nisem nobena izjema!) z raznimi izmi, tako sedaj obešajo na veliki zvon demokracijo tisti, ki sem jih še včeraj videl govoriti prav nasprotno stvari. Stare igre so to, preveč dobrih knjig dobrih pisateljev sem prebral, da ne bi vedel, kako je vse to samo človeško, nič več.

Včerašnje kitenje s herojstvom je današnja sramota, današnji prvi možje so včerašnji potuhnjenci, ki so samo čakali na priložnost, današnji prenovitelji povečini sinovi največjih medvojnih barab, vsaj večina jih je taka. Brat mi je pred dnevi povedal, da so na Slovenskem stopili v vrste krščanskih demokratov ljudje, ki so do včeraj bili rdeči ko kri, sam pa poznam človeka, kateremu je le denar bog in denar vse, ki je mirno zamenjal že tri izkaznice strank, ima petintrideset let in povsod je uspešen, če bo tako nadaljeval, bo gotovo napravil izredno kariero na tem lepem gnojniku, ki pa ima preveč petelinčkov, da bi lahko vsi stali na njem.

Nekje tam spodaj smo vsi ostali, tisti, ki ne stojimo v prvih vrstah, ko delijo nagrade, tudi ko dobičke delijo ne. Imenujejo nas masa, volilce, prebivalce tega in tega kraja, ločijo nas na pevce, na pisatelje, na kmete, na delavce, na intelektualce, samo razvrščajo nas na vse

mogoče načine. Skušamo živeti kar se da normalno, kot so skušali ljudje povsod živeti, vedno. Saj je človek vendar rojen za življenje! Za tisto življenje, ki gre mimo vseh teh na videz tako velikih dogodkov, ker je pač vse drugo v življenju bistveno, pravo, edino, življenje, ki ga je vredno živeti.

Spominjam se zadnjih let Titovega življenja, ko je revež že bil težki bolnik, a so ga vlačili vseeno okrog, iz njega delali vse tisto, kar nikdar noben človek ne more biti, in tudi nikdar ne bo. Marsikatero jedko je na njegov račun pripomnil moj oče že v časih, ko so sosedje prekleto dobro molčali. V tistih časih pa je samo govoril: »Glej, kam pripelje norost politike, samo pogledaj, okrog ga vlačijo, kot vlačijo cigani medveda.« In niti kančka zajedljivosti ni bilo v njegovem glasu, samo usmiljenje do človeka, ki mu je lastno življenje že davno ušlo iz rok.

Že majhen fantič sem vedel, da bo norenju, kateremu sem bil priča, enkrat konec, ker sem poslušal očeta, kako se je pogovarjal z ljudmi, pred katerimi bi si vsi politiki morali odkriti kapo, klobuka jim ne privoščim! Bili pa so, in nekateri še so, samo navadni ljudje, pošteni. Nič posebnega torej.

Pri snemanju kipov tudi nisem sodeloval, kot jih ni večina. Škoda, ker preveč molčimo. Mislim na vse nas, katerih noben politik ni nikdar ničesar vprašal, a govori vseeno v našem imenu. Res škoda, da preveč molčimo.